

SZUKAJ W ARCHIWUM

Zamojskie Archiwum znalazło się w gronie kilkunastu archiwów państwowych, których zasób umieszczony jest w portalu Narodowego Archiwum Cyfrowego www.szukajwarchiwach.pl. Z końcem czerwca 2013 r. pojawiło się na niej 106.945 skanów z naszych akt. oznacza to - bez fatygowania się na ul. Hrubieszowską w Zamościu - dostęp z domowego komputera do około ćwierć miliona aktów urodzeń, małżeństw i zgonów sporządzanych na obszarze byłego województwa zamojskiego w ok. 50 parafiach rzymskokatolickich, blisko 120 parafiach prawosławnych, kilkunastu parafiach greckokatolickich oraz 24 okręgów bożniczych.

W tej chwili skanowane akta zasadniczo obejmują lata 1876-1893. Księgi niektórych urzędów obejmują wpisy nawet z lat czterdziestych XIX w. Archiwum w Zamościu obok oryginalnych akt posiada sporządzone dla najstarszych ksiąg mikrofilmy. To właśnie one zostały zdigitalizowane i znalazły się w Internecie. Stąd trochę gorsza ich jakość. Zaprezentowany materiał zawiera jeszcze luki wynikłe z przyczyn technicznych, które administrator portalu mamy nadzieję szybko uzupełni (brak niektórych parafii i roczników).

SKANUJEMY

Archiwum posiada od blisko roku temu jedyny w Zamościu profesjonalny skaner bezstykowy do formatów A2 i aktualnie prowadzi digitalizację akt stanu cywilnego już bezpośrednio z akt. W tym roku wykonaliśmy przeszło 70 tys. skanów. Są one sukcesywnie przekazywane do NAC i z czasem dostępne w Internecie. Liczba udostępnionych aktów metrykalnych z naszego terenu zostanie w przyszłym roku znacznie zwiększona. W perspektywie powstanie sytuacja, w której Archiwum będzie na bieżąco przekazywało do Internetu akta przejmowane z urzędów stanu cywilnego, czyli zgodnie z ustawą po upływie stu lat, a więc w 2014 z 1913, w 2015 z 1914 r. itd. Od roku 1915 będą to już akta spisywane w języku polskim.

WYSTAWA PLENEROWA

Międzynarodowy Dzień Archiwów nasze Archiwum upamiętniło pierwszą w dziejach wystawą plenerową pt. „Tamten Zamość”. Wystawa czynna była od 8 czerwca do prawie końca sierpnia, czyli przez ponad 70 dni. Pomysł sprawdził się. Kilkanaście wielkoformatowych zdjęć umieszczono w Rynku Solnym, a więc niemal w samym środku miasta. Wzbudziły duże zainteresowanie Zamościan i licznie przybywających latem turystów. Otwarcie wystawy zbiegło się z dorocznym Jarmarkiem Hetmańskim w Rynku Wielkim. W tym tylko czasie obejrzało ją około tysiąca osób. W ciągu kolejnych dni przed archiwalnymi planszami przystawały kolejne osoby. Wg szacunkowych wyliczeń wystawa miała ok. 8 tys. widzów. Wystawa opatrzona „logo” Archiwów Państwowych, z atrakcyjnym materiałem zatrzymującym na przysłowiowy kwadrans kolejne osoby, to wielki sukces zamojskiego Archiwum.

Tematem wystawy był Zamość sfotografowany pół wieku temu, ale w sposób szczególny. Odwracając się, widzieliśmy na tle nieba złotą kulę wieńczącą ratusz. To stamtąd, a nie tradycyjnie z kilkanaście metrów niższego krążanka, uwieczniony został Zamość. I to z tej prawie ptasiej perspektywy pewnego letniego dnia w połowie lat sześćdziesiątych... fotograf dokumentował Zamość na wszystkie strony ratuszowej wieży. Przechodniów wciągał urok Zamościa z czasów dzieciństwa, młodości, czy po prostu klimat takiego nie znanego im miasta sprzed pół wieku.

fot. P. Rogalski i S. Orłowski

Archiwum dziękuje za wypożyczenie stelaży p. Andrzejowi Urbańskiemu dyrektorowi Muzeum, prekursorowi tego rodzaju wystaw, z którego doświadczeń życzliwie korzystaliśmy. Zdjęcia „tamtego Zamościa” z uwagi na ich szczególne walory nie zostały umieszczone standardowo w naszej Galerii Internetowej. Z zamknięciem plenerowej ekspozycji prezentujemy te fotografie w Internecie jako wirtualną replikę wystawy.

W FILMIE I KSIĄŻCE

W tym roku powstały dwa filmy do których wykorzystywano zdjęcia pochodzące ze zbiorów naszego Archiwum. Obydwa poświęcone dzieciom Zamojszczyzny, miały premierę w Zamościu, pierwszy 16 marca, drugi 3 czerwca 2013 r. Był to film historyczno-poetycki „Pieśń o wypędzonych” Lusi Ogińskiej oraz dokumentalny „Róża i Jan” Hanny Etemadi, poświęcony ratowaniu dzieci podczas wysiedleń przez ordynata Zamoyskiego i jego żonę. Wydawnictwo „Foksal” skierowało do księgarń książkę o Marku Grechucie „Chwile, których nie znamy” Marii Sztokfisz ilustrowaną fotografiami z naszego Archiwum.. Ukazał się też w serii Wielka księga Kawalerii Polskiej – „2 Pułk Strzelców Konnych”, prawie w całości ilustrowany fotografiami z naszych zbiorów (Wyd. EdiPress).

W NOWEJ BIBLIOTECE

Archiwum zmienia się. Użytkownicy naszego zasobu mogą również korzystać z podręcznego księgozbioru bibliotecznego (ok. 3 tys. książek), który roku nadal udostępniany jest w Pracowni Naukowej, Z początkiem roku umieszczony został w nowych, pojemniejszych, przeszklonych regałach bibliotecznym. Dzięki pracy stażystów i naszej wolontariuszki powstał komputerowy (baza Access) katalog biblioteczny.

NABYTKI

Najciekawszym nabytkiem ostatnich dwunastu miesięcy były negatywy fotograficzne po znanym zamojskim fotografie. Do Archiwum trafiła spora część spuścizny fotograficznej Józefa Dudy (1918-1999). Są to prawie wyłącznie negatywy 60x60 mm (ok. 1,5 tys. szt.) ukazujące Zamość lat 60-tych, wydarzenia, miejsca, osoby. Zeskanowano i zewidencjonowano już większość fotografii, i ok. 300 umieszczono w Galerii Internetowej. W prywatnym posiadaniu znajduje się dalszych kilka tysięcy zdjęć, m.in. artystycznych portretów, aktów, eksperymentów warsztatowych (solaryzacja), a także krajoznawczych. W d. zakładzie fotograficznym Józefa Dudy przechowywanych jest kilkanaście tysięcy negatywów fotografii portretowych i legitymacyjnych wykonywanych usługowo od 1970 r.

Kilka rolek filmów z lat 70-tych przekazał do Archiwum p. Franciszek Sagan, znany w przeszłości nauczyciel WF, działacz sportowy, kronikarz „Solidarności”. To już jego trzeci dar dla Archiwum.

2 + 55 WYSTAW

Najcenniejsze walory kartograficzne mieliśmy okazję zaprezentować uczestnikom trzydniowej Ogólnopolskiej Konferencji Historyków Kartografii, która odbyła się w Lublinie w miesiącu wrześniu 2013 r. Jej uczestnicy odbyli wycieczkę do Zamościa, gdzie wspólnie Muzeum Zamojskim pokazywaliśmy nasze najstarsze i unikalne mapy związane z naszym miastem. Na przełomie roku 2012 i 2013 nasze mapy można było oglądać na wystawie z muzealnej „Zamość – miasto twierdza. Forteca zamojska na tle europejskiej Architektury Militaris XVI – XIX w.”.

Nasz pomysł z 2009 r. – „Witryna Archiwum” przy ul. Grodzkiej na Starym Mieście (okna Biblioteki Pedagogicznej) z chwilą oddania do druku „Archiwariusza” doczekał się już 55 ekspozycji.

WOLONTARIUSZKA

Przez trzy miesiące Archiwum miało przyjemność zatrudniać bezinteresownie p. Paulinę Solską absolwentkę historii UMCS, która z nowym rokiem akademickim podjęła dalsze studia. Zajmowała się ewidencją komputerową, digitalizacją, pomocą w kwerendach i udostępnianiu zasobu archiwalnego, w pracach redakcyjnych nad „Archiwariuszem Zamojskim”. Pani Paulinie życzymy w przyszłości wielu naukowych i zawodowych sukcesów.